

STEMINDEX ALLOCHTONEN - 5

VERWACHTE OPKOMST EN STEMGEDRAG TURKEN, MAROKKANEN, SURINAMERS EN ANTILLIANEN

PERIODE 9 NOVEMBER 2006 – 16 NOVEMBER 2006

HOOFDSTUK 1: VERANTWOORDING

§1.1 INLEIDING

Nederland telt op dit moment ruim 2,4 miljoen allochtonen, oftewel personen met een niet-Nederlandse achtergrond. Allochtonen vormen inmiddels 15% van de Nederlandse bevolking en volgens cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek zal hun aandeel in de samenleving de komende jaren blijven groeien. Hierdoor zal hun invloed op verschillende terreinen steeds groter worden.

Op politiek gebied werd die invloed in een klap zichtbaar bij de Gemeenteraadsverkiezingen van 2006. Mede door de veel hoger dan verwachte opkomst onder allochtonen en een massale voorkeur voor de PvdA werd deze partij in verschillende gebieden de grootste partij. De gunst van de *allochtone factor* bij verkiezingen werd daarmee op de politieke agenda geplaatst.

Met de vervroegde Tweede Kamerverkiezingen in zicht is het daarom belangrijk geworden om zicht te krijgen in het stemgedrag van allochtonen. Hoe groot zal de opkomst zijn, op welke partij zullen de allochtonen stemmen en in hoeverre laten zij zich beïnvloeden door politieke issues die in de verkiezingsstrijd een rol spelen.

§ 1.2 STEMGEDRAG ALLOCHTONEN

Het stemgedrag van Nederlanders wordt op dit moment door verschillende instanties gemeten. Allochtone Nederlanders zijn in deze panels echter niet of nauwelijks vertegenwoordigd. Hierdoor zijn de cijfers niet bruikbaar om te bepalen hoe groot de invloed van de *allochtone factor* zal zijn op de verkiezingsuitslagen. Dat heeft gevolgen voor kiezers, media en politieke partijen zelf.

Kiezers, met name zwevende kiezers en twijfelaars, kunnen zich geen volledig beeld vormen van de invloed die zij met hun stem uit kunnen maken. Misschien besluiten ze hierdoor niet te stemmen of hun stem uit te brengen op een partij die op grond van de ‘gewone’ peiling de grootste zal worden.

De *media* kan zich evenmin een volledig beeld vormen van het politieke spectrum en mist hierdoor misschien politieke issues die onder een deel van het electoraat de keuze voor een partij kunnen bepalen.

De *politieke partijen* tenslotte missen inzicht in het stemgedrag van een belangrijk deel van hun electoraat. Ze spelen hierdoor mogelijk niet tijdig in op situaties die hun resultaat in negatieve of positieve zin kunnen beïnvloeden.

§ 1.3 STEMINDEX ALLOCHTONEN

Daarom heeft Foquz Etnomarketing onder de naam *Stemindex Allochtonen* een continu onderzoeksinstrument opgezet dat gedurende de hele verkiezingsperiode het stemgedrag van Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen in kaart brengt.

Voor deze groepen is gekozen omdat zij samen meer dan de helft van de allochtone kiezers uitmaken. Andere allochtone groepen zijn bovendien in aantallen te klein en wonen te verspreid over heel Nederland om adequaat in een onderzoek meegenomen te kunnen worden.

§ 1.4 STEMGERECHTIGDE ALLOCHTONEN

Aan een onderzoek over verkiezingen mogen uiteraard alleen respondenten deelnemen die zelf stemgerechtigd zijn.

In de wet is geregeld wie stemgerechtigd is. Voor Tweede Kamerverkiezingen geldt dat iemand 18 jaar of ouder moet zijn én de Nederlandse nationaliteit moet bezitten. Niet alle allochtonen voldoen aan deze criteria. Om te bepalen hoe groot de invloed van allochtonen op het verkiezingsresultaat zal zijn, moet daarom eerst inzicht bestaan in de aantallen allochtonen die stemgerechtigd zijn.

Op basis van gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek heeft het onderzoeksbureau berekend hoeveel Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen stemrecht voor de Tweede Kamer hebben.

Etniciteit	Stemgerechtigden
Turken	164.026
Marokkanen	133.034
Surinamers	234.720
Antillianen	88.419
Totaal	620.199

Tabel 1.1: Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen die 18 jaar of ouder zijn en de Nederlandse nationaliteit bezitten, CBS 1 januari 2006

In totaal hebben 620.199 Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen stemrecht. Het aantal stemgerechtigde allochtonen is echter groter. Als we de allochtone groepen die niet in dit onderzoek meegenomen zijn bij de telling betrekken dan gaat het om 1,2 miljoen allochtonen.

§ 1.5 OPKOMST

Behalve door het aantal stemgerechtigde personen wordt de invloed van allochtonen op de verkiezingsuitslag ook bepaald door hun opkomst. Die opkomst bepaalt immers hoe groot de kiesdeler wordt en daarmee ook hoeveel stemmen er nodig zijn voor elke Kamerzetel.

Op basis van de kiesdeler van de Tweede Kamerverkiezingen van 2003 zijn er twee varianten berekend van het aantal zetels dat door de Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en Antilliaanse stemmers bepaald zal worden. De lage variant gaat uit een opkomst onder allochtonen van 50%, de hoge variant van een opkomst van 80%.

Op grond van de lage variant zullen 5 zetels in de Tweede Kamer door de Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en Antilliaanse groepen bepaald worden. Op grond van de hoge variant zullen dat er 8 zijn.

Het totaal aantal zetels dat door *alle allochtonen* bepaald wordt, ligt natuurlijk hoger. Er zijn immers 1,2 miljoen stemgerechtigde allochtonen. Afhankelijk van hun opkomst zullen in totaal tussen de 10 en 16 Kamerzetels door de allochtone kiezers bepaald worden.

§ 1.6 KAMERZETELS

In de Stemindex Allochtonen loopt in elke meting een vraag over de opkomst mee. Op grond van deze opkomstpercentage wordt per keer berekend hoeveel Kamerzetels door de Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en Antilliaanse groep bepaald zullen worden. Op grond hiervan worden vervolgens de partijvoorkeuren van deze vier groepen naar Kamerzetels vertaald. Bovendien wordt per keer een projectie gepresenteerd van de verdeling van Kamerzetels onder *alle allochtone groepen*.

§ 1.7 INVLOED ALLOCHTONEN OP VERKIEZINGSUITSLAG

In de algemene peilingen worden de meningen van allochtonen nauwelijks meegenomen, terwijl ze toch zo'n 10% van de zetels kunnen bepalen. In de laatste Stemindex Allochtonen voor de verkiezingen is daarom eenmalig een berekening opgenomen van de invloed die de allochtone stem kan hebben op de totaaluitslag van de verkiezingen. Hiervoor zijn de laatste beschikbare gegevens van de algemene peilingen (© Interview-NSS, © TNS-NIPO en © Maurice de Hond) na herweging opgeteld bij herwogen resultaten van de Stemindex Allochtonen. Uitgaande van een lage (50%) en een hoge opkomst (80%) onder allochtonen zijn de gegevens van de algemene peilingen herwogen op het totaal aantal zetels dat *niet* door de allochtonen bepaald worden. Bij een lage opkomst zijn dat 140 zetels, bij een hoge opkomst 134.

Met klem wil het onderzoeksbureau erop wijzen dat het hier slechts om een indicatie gaat, al was het maar omdat de zwevende kiezer niet in de berekening is meegenomen. Bovendien laten gegevens van verschillende onderzoeksmethoden zich moeilijk met elkaar vergelijken. Zo worden de gegevens van de algemene peilingen via internet en telefoon verzameld, bij de Stemindex Allochtonen gebeurt dat face-to-face op straat. De gegevens van de algemene peilingen hebben verder betrekking op een veel kortere onderzoeksperiode – meestal een dag of drie – terwijl de gegevens van de Stemindex Allochtonen over een hele week worden verzameld. Aan de algemene peilingen zal bovendien ongetwijfeld ook een groep allochtonen meedoen, zodat in de herweging in bepaalde mate dubbeltelling plaats zou kunnen vinden. Hierdoor kan slechts indicatief een beeld van de invloed van de allochtone factor ontstaan. De werkelijke invloed van de allochtone factor zal ergens tussen de lage en hoge variant liggen.

§ 1.8 ONDERZOEKSMETHODE

Voor de Stemindex Allochtonen hebben alle gesprekken face-to-face plaats gevonden. *Native Experts* – dat zijn personen uit de eigen groep – hebben kandidaten benaderd met de vraag of ze aan het onderzoek mee wilden doen. Daarbij is uitgegaan van *zelfidentificatie*, dat wil zeggen dat respondenten aangaven of ze zichzelf Turks, Marokkaans, Surinaams of Antilliaans beschouwen.

Met kandidaten die op grond van deze zelfidentificatie tot de doelgroepen van het onderzoek hoorden, is vervolgens op grond van selectievragen – bezit van Nederlandse nationaliteit, ouder dan 18 jaar en stemrecht voor Tweede Kamerverkiezing – gecontroleerd of men in aanmerking kwam voor afname van de enquête. Alleen met kandidaten die aan alle selectiecriteria voldeden, heeft vervolgens een vraaggesprek plaats gevonden. De enquête die hiervoor is gebruikt, is in de bijlage opgenomen.

§ 1.9 STRAATENQUÊTES

Alle enquêtes hebben face-to-face op straat of bij de respondent thuis plaats gevonden. Alle respondenten zijn daarbij apart van elkaar geënquêteerd zodat ze elkaar niet in de antwoorden die ze gaven konden beïnvloeden.

Verder is er voor gekozen om geen enquêtes in de moskee of in de nabijheid van allochtone locaties af te nemen, omdat deze locaties onbedoeld tot bepaalde beïnvloeding van de antwoorden zouden kunnen leiden.

§ 1.10 STEEKPROEF

Aan het onderzoek hebben uiteindelijk 594 personen deelgenomen: 152 Turken, 149 Marokkanen, 155 Surinamers en 138 Antillianen.

Ten behoeve van de analyse heeft een weging naar etniciteit plaats gevonden gebaseerd op het aantal stemgerechtigde allochtonen. In de praktijk betekent dit dat aan Surinamers het hoogste gewicht is toegekend omdat deze groep in aantallen de meeste stemgerechtigde personen heeft. Aan de Antillianen is juist het kleinste gewicht toegekend omdat zij in aantallen de minste stemgerechtigden hebben.

	Aantal	%
Turks	152	25,6%
Marokkaans	149	25,1%
Surinaams	155	26,1%
Antilliaans	138	23,2%
Totaal	594	100,0%

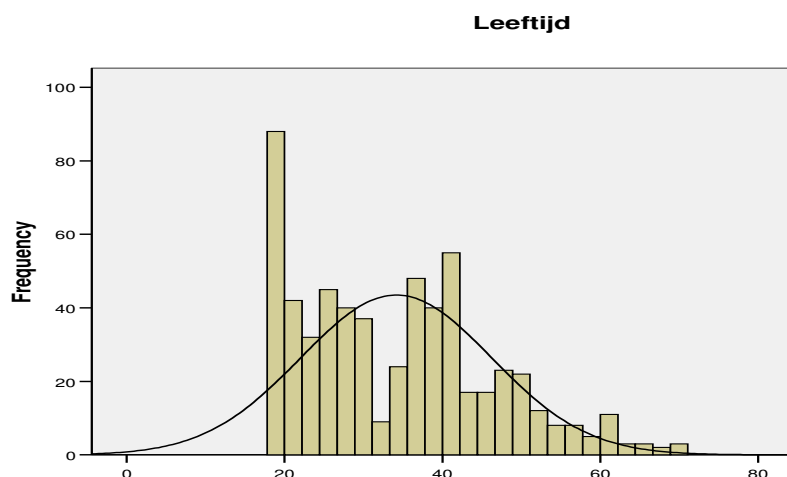
Tabel 1.2: Etniciteit deelnemers onderzoek op grond van zelfidentificatie

§ 1.11 REPRESENTATIVITEIT

Om de representativiteit en de betrouwbaarheid te waarborgen heeft het veldwerk in verschillende steden in Nederland plaats gevonden onder zowel mannen als vrouwen. Daarbij is met allochtonen van verschillende leeftijden, opleidingsachtergronden en arbeidssituaties gesproken. Op al deze aspecten is het onderzoek volledig representatief.

	Aantal	%
4 Grote Steden	312	52,5%
Overige gemeenten	282	47,3%
Totaal	594	100,0%

Tabel 1.3: Verdeling steekproef naar gebied

Tabel 1.4: Verdeling steekproef naar leeftijd

	Aantal	%
t/m 34 jaar	295	49,7%
35 jaar en ouder	299	50,3%
Totaal	594	100,0%

Tabel 1.5: Verdeling steekproef naar leeftijdsgroep

	Aantal	%
Man	297	50,0%
Vrouw	297	50,0%
Totaal	594	100,0%

Tabel 1.6: Verdeling steekproef naar geslacht

	Aantal	%
Geen opleiding	14	1,6%
Lager onderwijs	32	5,4%
VMBO	50	8,4%
MAVO	96	16,2%
MBO	199	33,5%
HAVO-VWO	114	19,2%
HBO	82	13,8%
WO	11	1,9%
Totaal	594	100,0%

Tabel 1.7: Verdeling steekproef naar opleiding

	Aantal	%
Baan	347	58,4%
Bijbaan	25	4,2%
Zelfstandig ondernemer	23	3,9%
Bijstand	27	4,5%
WAO	10	1,7%
WW	35	5,9%
AOW-Pensioen	15	2,5%
Overige uitkering	4	0,7%
Studiefinanciering	84	14,1%
Toelage partner	19	3,2%
Anders/onbekend	5	0,8%
Totaal	594	100,0%

Tabel 1.8: Verdeling steekproef naar voornaamste bezigheid overdag

§ 1.12 ONDERZOEKSPERIODE

Het onderzoek heeft plaats gevonden tussen 9 november 2006 en 16 november 2006. In die periode vonden diverse televisiedebatten tussen de partijleiders plaats, vond in de algemene peilingen een verschuiving plaats van voorkeuren, voerde D66 campagne tegen de negatieve roepcultuur over integratie en liet Bos doorschemeren dat een linkse coalitie niet uitgesloten zou zijn. Het effect van deze gebeurtenissen is in de resultaten van deze meting verwerkt.

§ 1.13 RAPPORTAGE

Voor de analyse zijn alle enquêtes in een SPSS-bestand ingevoerd, waarna de gegevens op verschillende variabelen zijn uitgedraaid. Alleen waar er statistische verschillen zijn geconstateerd worden deze in het onderzoeksverslag vermeld. In de tabellen worden echter alle gegevens gepresenteerd.

§ 1.14 AUTEURSRECHTEN EN GEBRUIKSVORWAARDEN

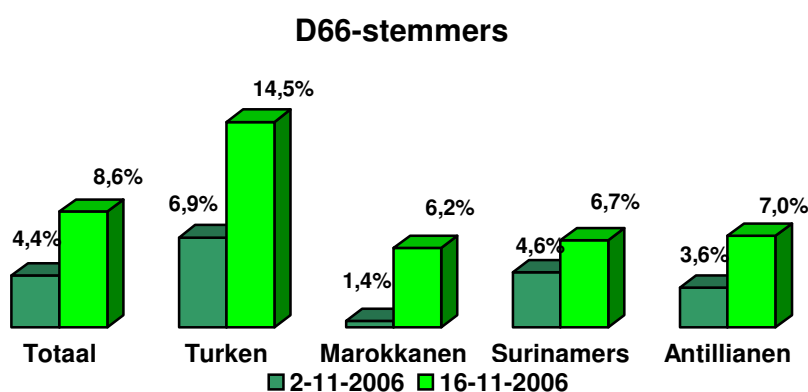
De auteursrechten van de Stemindex Allochtonen zijn en blijven te allen tijde het bezit van Foquz Etnomarketing. Gebruik van de onderzoeksgegevens mag uitsluitend onder uitdrukkelijke vermelding van de naam van het bureau. Bij gebruik in grafieken of andere zichtmaterialen moet in een duidelijk lettertype en leesbaar lettergrootte het copyright (© Foquz Etnomarketing) vermeld worden.

Het ter beschikking stellen van de gegevens aan derden dient onmiddellijk schriftelijk aan Foquz Etnomarketing gemeld te worden.

HOOFDSTUK 2: ONDERZOEKSRESULTATEN

D66

D66 ziet haar aanhang onder allochtone groepen naar 8,6%. Dit is een verdubbeling van het aantal allochtonen dat zegt op D66 te zullen stemmen. Onder Marokkanen stijgt de aanhang significant naar 6,2% en onder Turken naar 14,5%. Ook onder de Surinamers en Antillianen stijgt het aantal D66-stemmers.

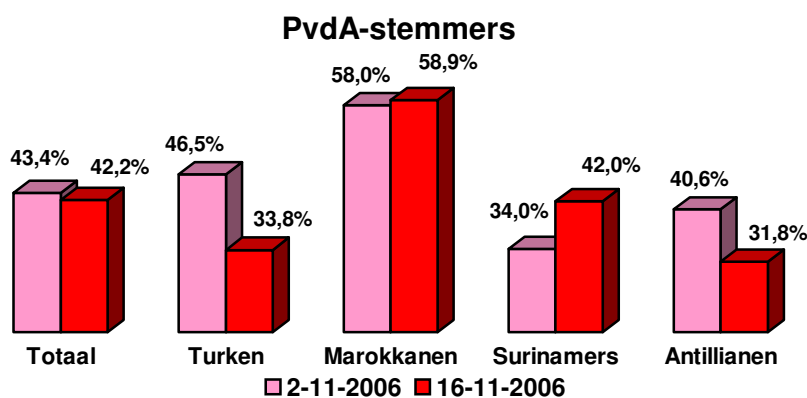

PvDA

In tegenstelling tot de algemene trend blijft de positie van PvdA onder allochtonen stabiel.

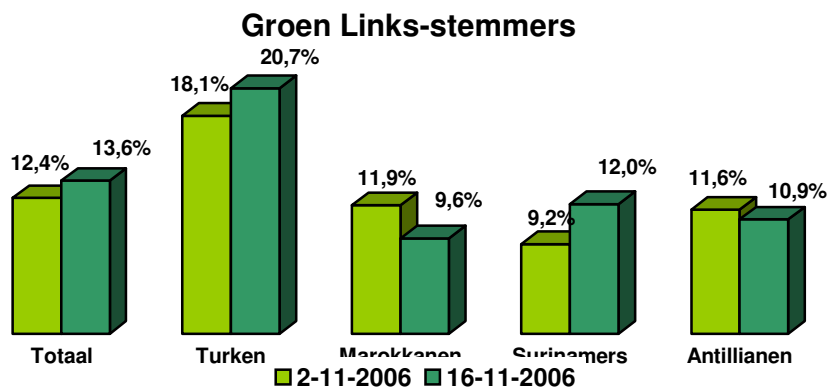
Met 42,2% blijft PvdA de grootste partij onder allochtonen.

Deze stabiele positie heeft PvdA te danken aan de Marokkanen en Surinamers onder wie de aanhang toeneemt. Onder Turken en Antillianen daalt de PvdA-aanhang juist.

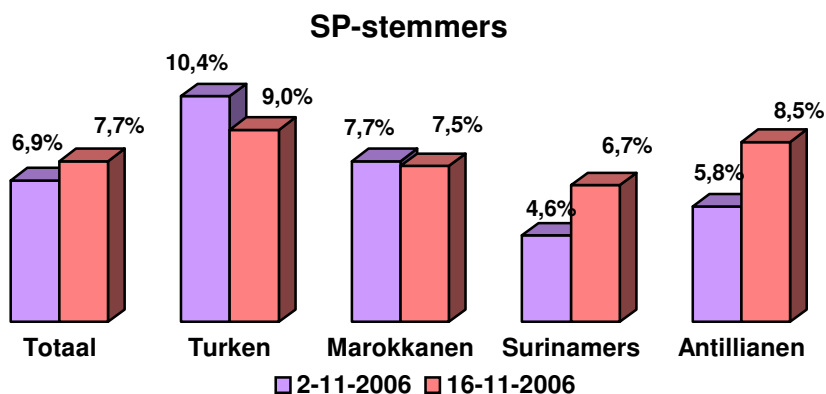
GROEN LINKS

Groen Links blijft ook in deze meting de tweede partij onder allochtonen. De aanhang blijft onder alle groepen min of meer stabiel en is onder Turken het grootst.

SP

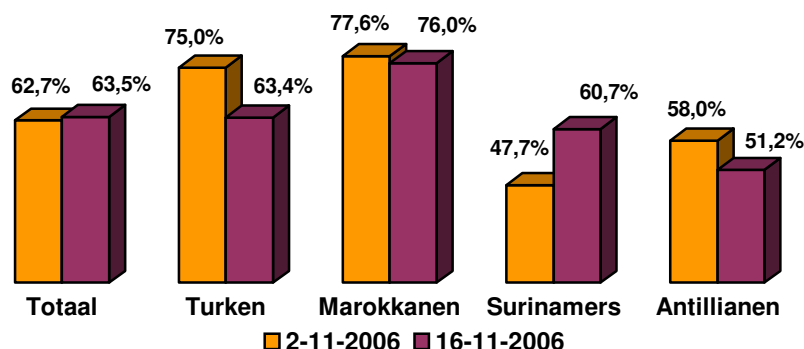
De daling van de SP-aanhang onder allochtonen van de afgelopen twee metingen zet in deze Stemindex Allochtonen niet door. De SP stabiliseert zich op 7,7% en heeft dit te danken aan een groei onder Surinamers en Antillianen.

LINKSE STEMMERS

Hoewel de linkse partijen (PvdA-Groen Links en SP) samen nog steeds op een derde van de allochtone stemmen kunnen rekenen, zijn er verschuivingen naar etniciteit merkbaar. Onder Surinamers neemt het aantal linkse stemmers stevig toe van 47,7% naar 60,7%. De aanhang onder Turken daalt juist van 75,0% naar 63,4%. Ook onder Antillianen daalt het aantal linkse stemmers.

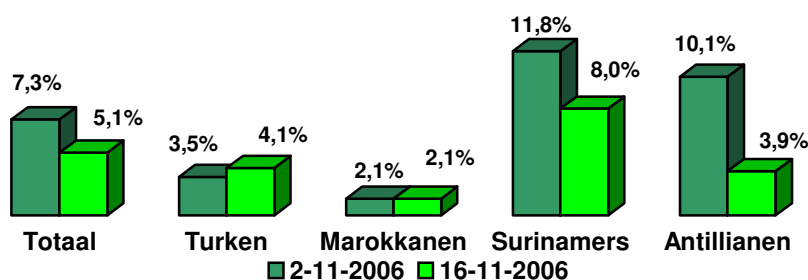
Stemmers Linkse Partijen

CDA

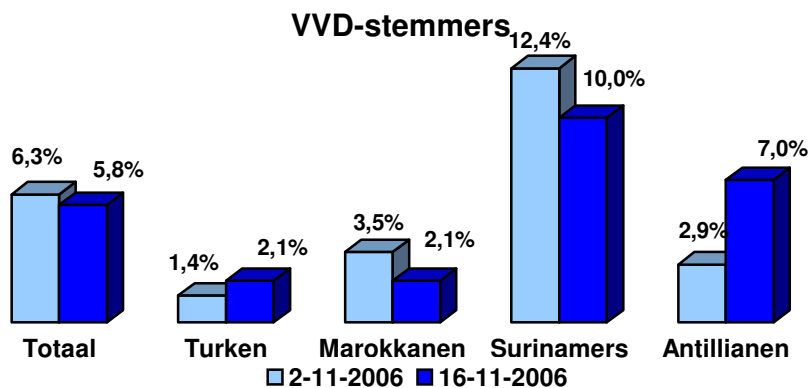
De daling van de CDA-aanhang onder allochtonen die bij de vorige Stemindex Allochtonen zichtbaar werd, zet zich onverminderd voort. Voor de tweede keer op een rij ziet het CDA zijn Surinaamse aanhang met een kwart dalen. Nu zegt nog 8,0% van de Surinamers op het CDA te zullen stemmen, een halvering van de 16,7% een maand terug. Nieuw is de daling onder Antillianen, de tweede groep die traditioneel op het CDA stemt. De Antilliaanse aanhang daalt van 10,1% naar 3,9%.

CDA-stemmers

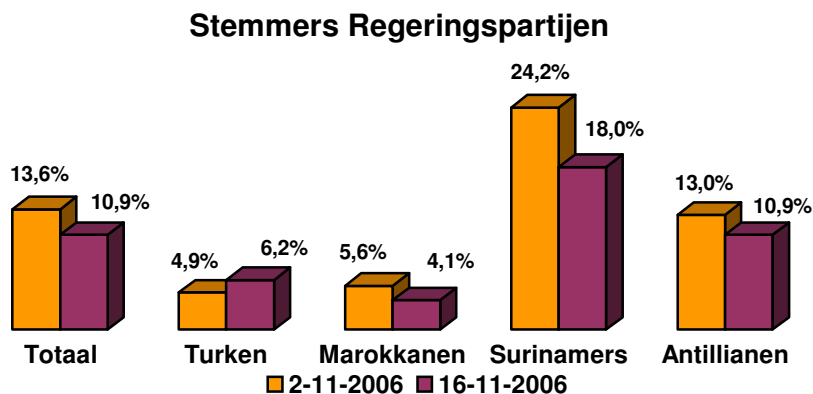
VVD

Het aantal VVD-stemmers onder allochtonen blijft min of meer stabiel op 5,8%. Onder Surinamers treedt een lichte daling op, onder Antillianen juist een stijging.

STEMMERS OP REGERINGSPARTIJEN

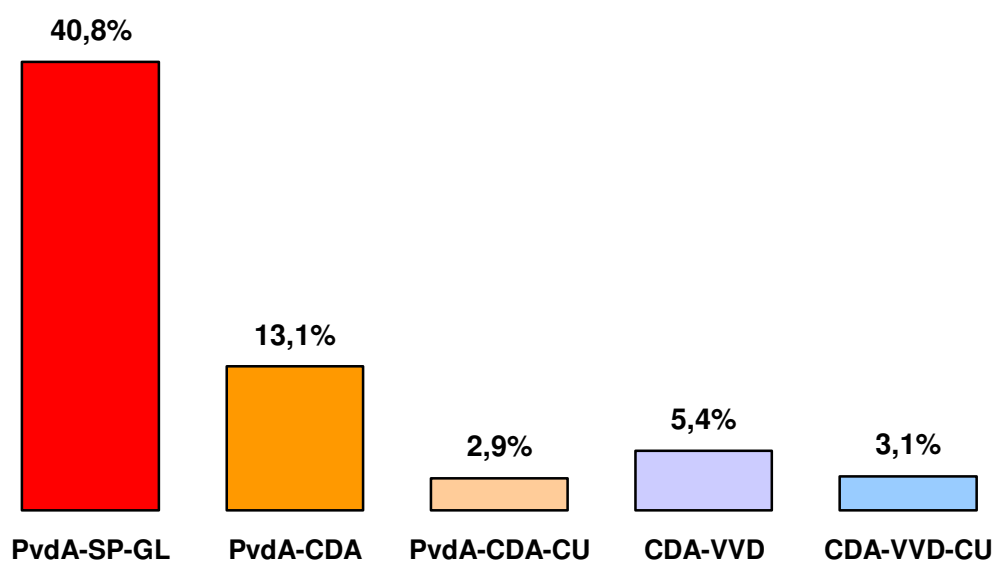
De verschuivingen in de voorkeuren voor CDA en VVD hebben voor de regeringspartijen als totaal een daling tot gevolg. Op dit moment denkt 10,9% van de allochtonen zijn stem op een van de twee regeringspartijen uit te zullen brengen, iets minder dan twee weken terug. Het aandeel van Surinamers dat op een regeringspartij zal stemmen, daalt met 6%.

LIEFST EEN LINKSE COALITIE

Allochtonen zien na de verkiezingen het liefst een volledig linkse coalitie (PvdA, SP en Groen Links) ontstaan: 40,8% kiest voor zo'n coalitie. Op de tweede plaats staat een coalitie van PvdA en CDA.

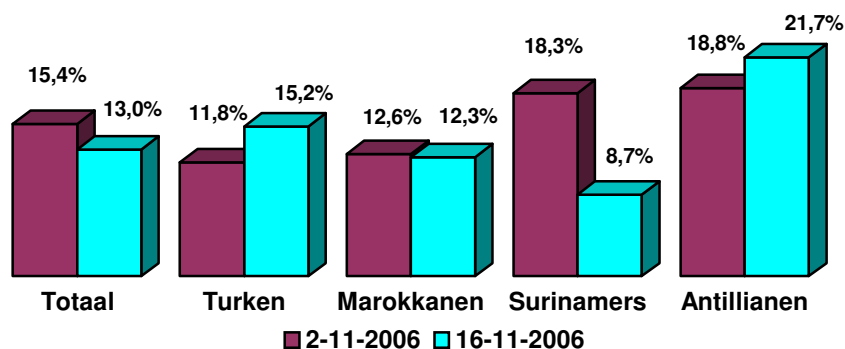
Coalitievoorkeur

ZWEVENDE KIEZERS

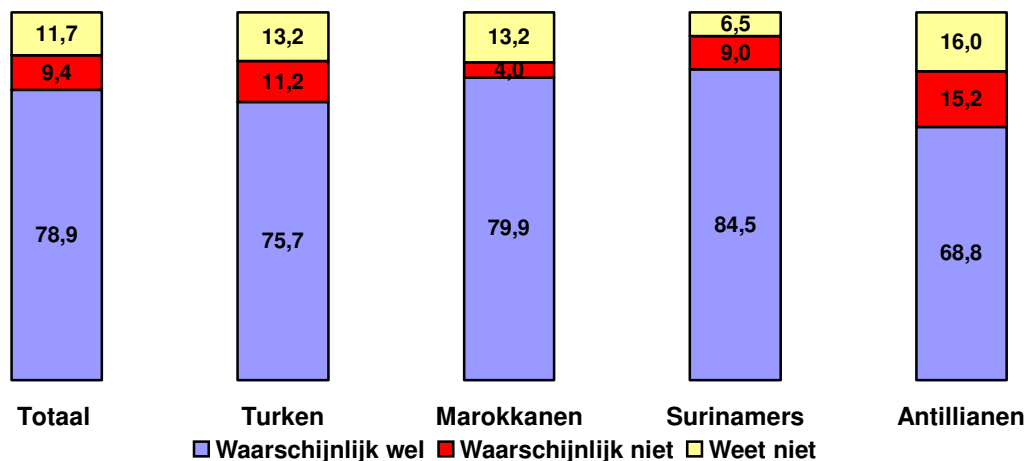
Een week voor de verkiezingen heeft 13,0% van de Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen nog niet bepaald wat ze gaan stemmen. Vooral onder Antillianen is het aantal zwevende kiezers groot: 21,7%.

Zwevende Kiezers

OPKOMST

Het aantal allochtonen dat zegt bij de Tweede Kamerverkiezing te zullen stemmen, blijft een week voor de verkiezingen hoog. 78,9% van de Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen zegt bij de komende Tweede Kamerverkiezingen te gaan stemmen. Onder Antillianen is de groep die zegt te gaan stemmen het kleinst: 68,8%.

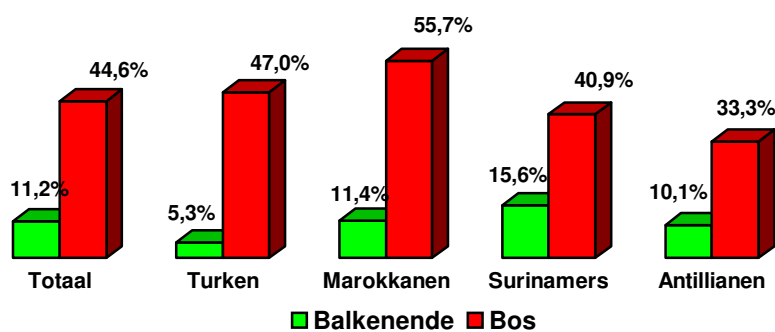

WEER LIEVER BOS DAN BALKENENDE ALS PREMIER; DALING POPULARITEIT BOS

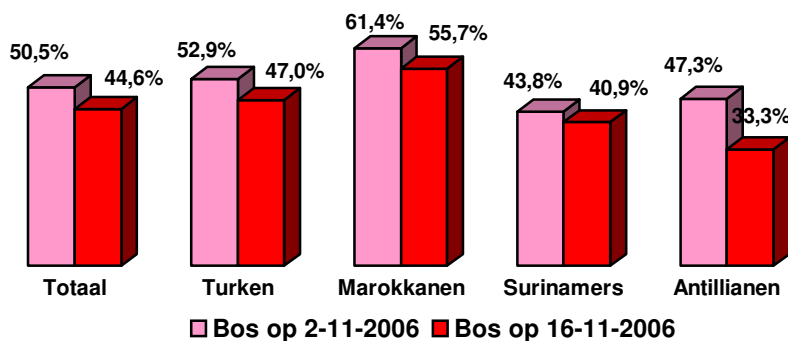
In tegenstelling tot de algemene peilingen zien allochtonen nog steeds liever Bos dan Balkenende als premier. 44,6% van de allochtonen vindt dat Bos de nieuwe premier van Nederland moet worden, tegen 11,2% Balkenende.

In vergelijking met de vorige meting is de populariteit van Bos onder allochtonen gedaald, die van Balkenende is stabiel gebleven.

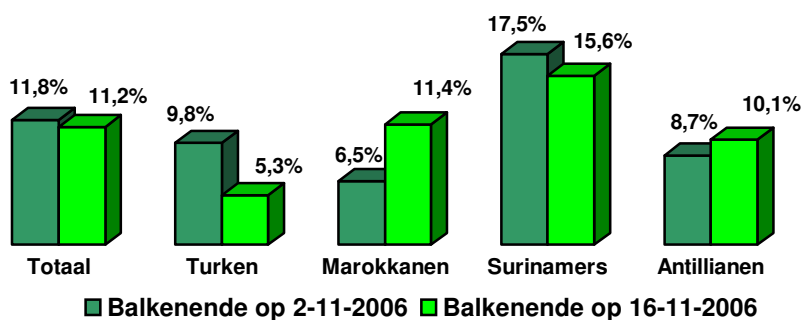
Bos of Balkenende als Premier

Voorkeur voor Bos als Premier daalt

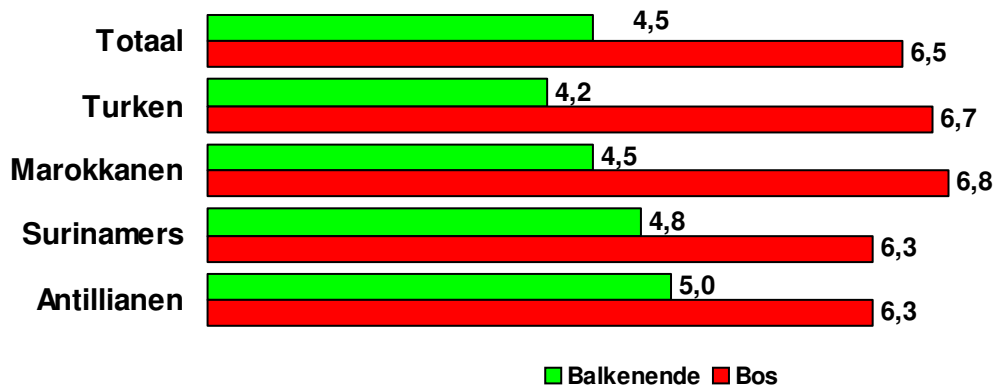
Voorkeur voor Balkenende als Premier stabiel

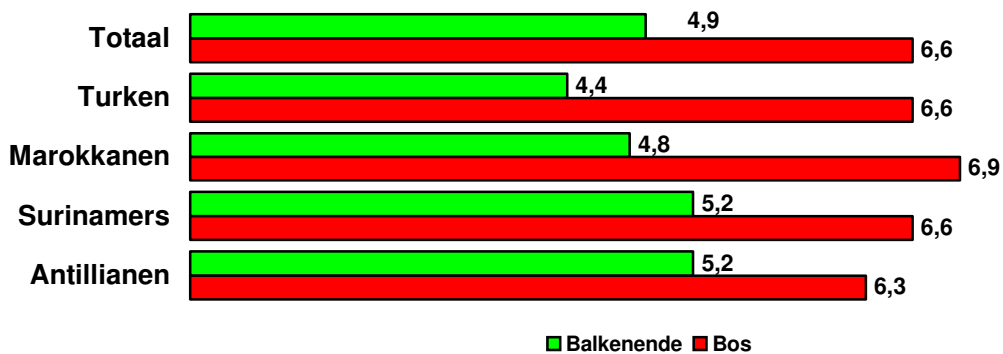
BOS KRIJGT HOGERE WAARDERINGSCIJFERS DAN BALKENENDE

Voor leiderschap, betrouwbaarheid, charisma en integriteit krijgt Bos van alle allochtonen een hoger cijfer dan Balkenende. Gemiddeld ligt de waardering voor Bos bij al deze aspecten op 6,5. Balkenende krijgt voor alle aspecten een onvoldoende (tussen 4,5 en 4,9).

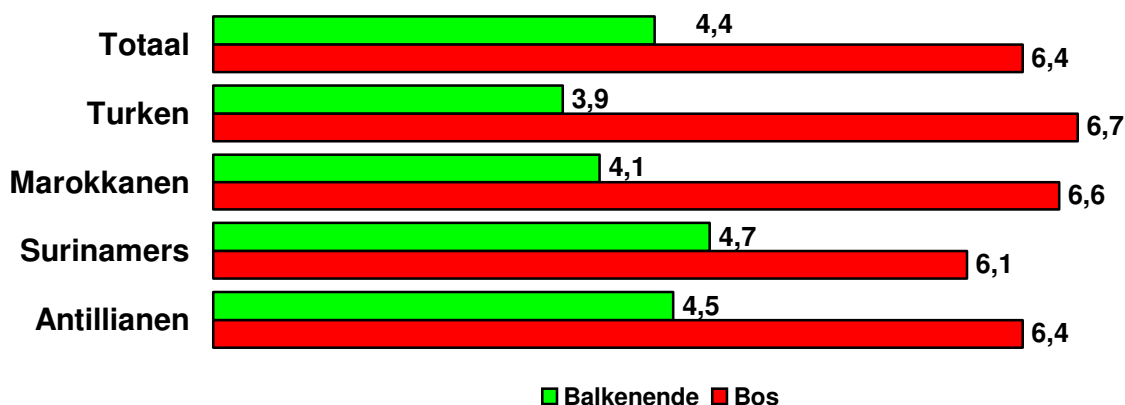
Leiderschap

Betrouwbaarheid

Charisma

Integriteit

ZETELVERDELING TMSA

Uitgaande van een opkomst van 70% zullen 7 zetels in de Tweede Kamer door de Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en Antilliaanse stemmers beslist worden. Dat betekent volgens de meting van deze week dat ruim 4 zetels naar links (PvdA, Groen Links, SP) zullen gaan, de overige drie zetels zijn nog onbeslist.

	<i>Zetelverdeling TMSA</i>			
	Vorige Metingen		16-11-2006	
	19-10-2006	2-11-2006	Percentage	Zetels
PvdA	2,8	3,0	42,2%	3,0
Groen Links	1,0	0,9	13,6%	1,0
SP	0,5	0,5	7,7%	0,5
CDA	0,7	0,5	5,1%	0,4
VVD	0,4	0,4	5,8%	0,4
D66	0,3	0,3	8,6%	0,6
Rest	0,2	0,3	4,1%	0,3
Weet niet	1,0	1,1	13,0%	0,9
Totaal	7,0	7,0	100,0%	7,0

ZETELVERDELING ALLOCHTONEN

Als de resultaten van Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen op alle allochtone stemgerechtigde geprojecteerd worden kan een schatting worden gemaakt van de zetelverdeling die door allochtonen bepaald zal worden. Veiligheidshalve is het bureau daarbij uitgegaan van een lagere opkomst onder de overige allochtonen (60%). Verder heeft het bureau aangenomen dat het stemgedrag van de overige, niet in het onderzoek meegenomen allochtonen overeenkomt met het stemgedrag van Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen.

Uitgaande van een opkomst van 60% en van hetzelfde stemgedrag onder alle allochtonen zullen 12 zetels in de Tweede Kamer door de allochtonen beslist worden. Dat betekent volgens de meting van deze week dat ruim 7 zetels naar links (PvdA, Groen Links, SP) zullen gaan en mogelijk 1 zetel naar de regeringspartijen (VVD, CDA). D66 krijgt 1 zetel van de allochtonen. Drie zetels zijn nog onbeslist. In vergelijking met de twee vorige metingen is de trend een opmars van D66 ten koste van de regeringspartijen.

	<i>Projectie zetelverdeling alle allochtonen</i>		
	Vorige Metingen		Huidige Meting
	19-10-2006	2-11-2006	16-11-2006
PvdA	4,8	5,2	5,1
Groen Links	1,8	1,5	1,6
SP	0,9	0,8	0,9
CDA	1,2	0,9	0,6
VVD	0,6	0,8	0,7
D66	0,5	0,5	1,0
Rest	0,4	0,5	0,3
Weet niet	1,8	1,8	1,6
Totaal	12	12	12

BIJ HOGE OPKOMST ALLOCHTONEN KAN ALSNOG NEK AAN NEK VERKIEZINGSUITSLAG UIT DE BUS ROLLEN

In de laatste Stemindex Allochtonen voor de verkiezingen is eenmalig een berekening opgenomen van de invloed die de allochtone stem kan hebben op de totaaluitslag van de verkiezingen. Hiervoor zijn de laatst beschikbare gegevens van Interview-NSS, TNS-NIPO en Maurice de Hond na herweging opgeteld bij herwogen resultaten van de huidige Stemindex Allochtonen. Daarbij zijn twee varianten berekend. De eerste gaat uit van een lage opkomst (50%) onder allochtonen, de tweede van een hoge (80%). Bij de lage variant worden 10 Kamerzetels door de allochtonen bepaald, bij de hoge 16.

Alle partijen blijken door de allochtone factor beïnvloed te worden. Hierdoor kan bij een hoge opkomst van allochtonen alsnog een nek aan nek verkiezingsuitslag uit de bus rollen. PvdA en CDA blijken namelijk het meest beïnvloed te worden door de allochtone factor. Bij een hoge opkomst onder allochtonen wint PvdA in alle peilingen 3 zetels, het CDA verliest er juist 3 of 4. Bij een lage opkomst onder allochtonen wint de PvdA in alle peilingen 2 zetels, het CDA verliest er 2.

Groen Links wint bij een lage opkomst in alle peilingen 1 zetel door de allochtone factor, 2 bij een hoge opkomst.

In alle peilingen is er door de allochtone factor ook winst voor D66. Deze winst komt zowel bij een lage als hoge opkomst uit op 1 extra zetel.

De allochtone factor leidt tot verlies voor de SP. Bij een lage opkomst onder allochtonen verliest SP in alle peilingen 1 zetel, bij een hoge opkomst 2.

VVD tenslotte verliest in alle peilingen 1 zetel aan de allochtone factor, ongeacht de opkomst.

		CDA	PvdA	VVD	SP	GL	D66
© Interview-NSS	Politieke Barometer 16-11-2006	44	32	21	30	7	2
© Maurice de Hond	Internet, 16-11-2006	42	33	21	28	6	2
© TNS-NIPO	De Stemming, 13-11-2006	40	34	22	28	6	2

Tabel 1: Zetelverdeling op grond van diverse peilingen

	CDA	PvdA	VVD	SP	GL	D66
Interview-NSS	42	34	20	29	8	3
Maurice de Hond	40	35	20	27	7	3
TNS-NIPO	38	36	21	27	7	3

Tabel 2: Herwogen zetelverdeling diverse peilingen inclusief stemvoorkeuren allochtonen bij lage opkomst (50%) allochtonen

	CDA	PvdA	VVD	SP	GL	D66
Interview-NSS	40	35	20	28	8	3
Maurice de Hond	38	36	20	26	8	3
TNS-NIPO	37	37	21	26	8	3

Tabel 3: Herwogen zetelverdeling diverse peilingen inclusief stemvoorkeuren allochtonen bij hoge opkomst (80%) allochtonen

HOOFDSTUK 3: TABELLEN

Tabel 1: Opkomst voorspelling onder TMSA (Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen)

	Totaal			Huidige Periode: 16-11-2006			
	19-10-2006	2-11-2006	16-11-2006	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen
Waarschijnlijk wel	75,2	79,4	78,9	75,7	79,9	84,5	68,8
Waarschijnlijk niet	13,8	8,9	9,4	11,2	4,0	9,0	15,2
Weet niet	11,0	11,7	11,7	13,2	16,1	6,5	16,0
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

Tabel 2: partijvoorkeur allochtonen (TMSA) in week 44 2006, totaal naar etniciteit

	Totaal			Huidige Periode: 16-11-2006			
	19-10-2006	2-11-2006	16-11-2006	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen
PvdA	40,0	43,4	42,2	33,8	58,9	42,0	31,8
CDA	10,0	7,3	5,1	4,1	2,1	8,0	3,9
Groen Links	14,7	12,4	13,6	20,7	9,6	12,0	10,9
SP	7,5	6,9	7,7	9,0	7,5	6,7	8,5
VVD	5,1	6,3	5,8	2,1	2,1	10,0	7,0
D66	4,5	4,4	8,6	14,5	6,2	6,7	7,0
Weet niet /wil niet zeggen	14,8	15,4	13,0	15,2	12,3	8,7	21,7
Rest	3,4	3,9	4,1	0,7	1,4	6,1	9,4
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

Tabel 3: Coalitievoorkeur

	Totaal		Huidige Periode: 16-11-2006			
	2-11-2006	16-11-2006	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen
CDA + PvdA	13,4	13,1	15,4	11,9	13,8	11,1
CDA + VVD	6,5	5,4	3,5	4,9	11,0	3,0
PvdA + SP + Groen Links	46,3	40,8	49,0	54,5	39,3	46,7
CDA + PvdA + Christen Unie	4,6	2,9	2,1	2,8	7,6	4,4
CDA + VVD + Christen Unie	3,9	3,1	2,1	0,7	6,9	4,4
Andere combinaties	5,8	9,0	10,5	4,9	4,1	3,0
Weet niet/wil niet zeggen	19,4	25,7	17,5	20,3	17,2	27,4
Totaal	100	100	100	100	100	100

Tabel 4: Meningen diverse uitspraken

	Totaal		Turken		Marokkanen		Surinamers		Antillianen	
	Eens	Oneens	Eens	Oneens	Eens	Oneens	Eens	Oneens	Eens	Oneens
Wouter Bos moet de nieuwe premier van Nederland worden	44,6	13,5	47,0	10,6	55,7	10,1	40,9	17,5	33,3	13,0
Jan Peter Balkenende moet de premier van Nederland blijven	11,2	57,3	5,3	64,2	11,4	63,1	15,6	50,0	10,1	55,1

Tabel 5: waarderingcijfers allochtonen aan...

	Totaal	Turken	Marokkanen	Surinamers	Antillianen
Balkenende voor leiderschap	4,5	4,2	4,5	4,8	5,0
Bos voor leiderschap	6,5	6,7	6,8	6,3	6,3
Balkenende voor betrouwbaarheid	4,9	4,4	4,8	5,2	5,2
Bos voor betrouwbaarheid	6,6	6,6	6,9	6,6	6,3
Balkenende voor charisma	4,4	3,9	4,1	4,7	4,5
Bos voor charisma	6,4	6,7	6,6	6,1	6,4
Balkenende voor integriteit	4,9	4,3	4,6	5,3	5,3
Bos voor integriteit	6,5	6,6	6,7	6,5	6,5

BIJLAGE: VRAGENLIJST TWEEDE KAMERVERKIEZINGEN WEEK 44 (1.1)

Kenmerk: 06676

Instructie voor enquêteur: deze enquête bestaat uit 2 bladzijden

Goedemorgen/middag/avond. Mijn naam is _____ van onderzoeksbureau Foquz

Etnomarketing. We zijn op dit moment bezig met een onderzoek naar uw voorkeuren en meningen over de aankomende Tweede Kamerverkiezingen. Mag ik u hierover een paar vragen stellen? Het duurt hooguit 4 minuten.

Begin tijd interview: :

Naam enquêteur: _____

Datum afname vragenlijst: _____

ONDERDEEL I: SELECTIEVRAGEN

A. Heeft u de Nederlandse nationaliteit?

1. Ja
2. Nee

B. Wat is uw leeftijd? _____ (enquêteur hou je aan je opdracht, jonger dan 18 stoppen met de enquête)

C. Mag u stemmen voor de Tweede Kamer verkiezingen?

1. Ja
2. Nee (*enq. als respondent niet mag stemmen voor de tweede kamer verkiezingen, ophouden met de enquête*)

D. Wat is uw etniciteit. Dus: wat voelt u zich?

1. Turks	5. Surinaams Anders
2. Marokkaans	6. Antilliaans
3. Surinaams Creools	7. Arubaans
4. Surinaams Hindostaans	8. Anders (<i>enq. ophouden met enquête</i>)

ONDERDEEL II: INHOUDELIJKE VRAGEN

1. Op 22 november zijn er tweede kamerverkiezingen. Hoe waarschijnlijk is het dat u gaat stemmen? Is dat...

1. Zeker   2. Waarschijnlijk wel   3. Waarschijnlijk niet   4. Zeker niet   5. Weet het nog niet

2. Stel dat er vandaag tweede kamerverkiezingen zouden worden gehouden. Op welke partij zou u dan stemmen? ENQ: INDIEN NODIG ANTWOORDEN VOORLEZEN

1. CDA	7. D66
2. PvdA	8. Christen Unie
3. VVD	9. SGP
4. SP (Socialistische Partij)	10. Anders, nl: _____
5. LPF	11. Ik ga NIET stemmen
6. Groen Links	12. Weet niet/wil niet zeggen

4. Welke coalitie van partijen ziet u na de verkiezing het liefst ontstaan?

1. CDA + PVDA
2. CDA + VVD
3. PVDA + SP + GROEN LINKS
4. CDA + PVDA + CHRISTENUNIE
5. CDA + VVD + CHRISTENUNIE
6. Andere combinatie _____
7. weet niet/ wil niet zeggen

Ik ga u nu een aantal uitspraken voorleggen. U kunt u per keer zeggen of u het met de uitspraak eens of oneens bent.

		1. Helemaal oneens	2. Oneens	3. Neutraal	4. Eens	5. Helemaal eens	6. Weet niet
501	Wouter Bos moet de nieuwe premier van Nederland worden						
502	Jan Peter Balkenende moet de premier van Nederland blijven						

6. Wat voor cijfer geeft u

601	Balkenende voor leiderschap	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
602	Bos voor leiderschap	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
603	Balkenende voor betrouwbaarheid	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
604	Bos voor betrouwbaarheid	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
605	Balkenende voor charisma	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
606	Bos voor charisma	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
607	Balkenende voor integriteit	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
608	Bos voor integriteit	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Onderdeel IV: Demografische Gegevens

11. Geslacht respondent (eng. zelf noteren)

1. Man
2. Vrouw

12. Wat is uw woonplaats?

_____

13. Hoe lang woont u in Nederland? _____ jaar

14. Wat is uw hoogst afgeronde opleiding?

1. Lager onderwijs
2. Lager beroepsonderwijs (VMBO)
3. MAVO
4. Middelbaar beroepsonderwijs (MBO)
5. HAVO - VWO
6. HBO (Hogeschool)
7. WO (Universiteit)
8. Geen opleiding
9. Anders, nl _____

15. Wat is uw belangrijkste bron van inkomsten?

- 1 Baan (meer dan 12 uur p/w)
- 2 Bijbaan (minder dan 12 uur)
- 3 Uitkering: WAO
- 4 Uitkering: WW
- 5 Uitkering: Bijstand
- 6 Uitkering: anders
- 7 Pensioen-AOW
- 9 Studiefinanciering
- 10 Zelfstandig ondernemer
- 11 Toelage Partner
- 12 Anders _____

16. Kunt u aangeven wat uw netto maandinkomen is?

- 1 tot € 460,= per maand
- 2 € 460,= t/m € 850,= per maand
- 3 € 850,= t/m € 1.300,= per maand
- 4 € 1.300,= t/m € 1.750,= per maand
- 5 € 1.750,= t/m € 2.500,= per maand
- 6 meer dan € 2.500,= per maand
- 7 weet niet/wil niet zeggen

17. Enquêteur kruis de plaats aan waar het gesprek heeft plaatsgevonden.

1. buiten/straat
2. bij respondent thuis
3. organisatie
4. school
5. theehuis/restaurant
6. moskee
7. anders, nl _____

Eind tijd interview:

□ □ : □ □